

บทที่ 1

บทนำ

1.1 ความเป็นมาและความสำคัญของปัญหา

ในยุคโลกาภิวัตน์ สภาพการณ์ต่างๆ ในระดับโลกได้เปลี่ยนแปลงไปอย่างรวดเร็วและต่อเนื่อง ไม่ว่าจะเป็นการเปลี่ยนแปลงยุทธศาสตร์ของประเทศมหาอำนาจ การแข่งขันทางเศรษฐกิจที่มีการร่วมทุนเพื่อผนึกกำลังทางเศรษฐกิจ การเปลี่ยนระบบเศรษฐกิจมาเป็นระบบกลไกตลาด ตลอดจนการปฏิบัติตามกฎระเบียบขององค์การการค้าโลก (World Trade Organization -WTO) และความเจริญก้าวหน้าของเทคโนโลยีสารสนเทศ

การเปลี่ยนแปลงนี้ส่งผลให้ประเทศต่างๆ ทั่วโลกต้องตื่นตัวและทุ่มเททรัพยากร เพื่อการปฏิรูปการบริหารจัดการให้สามารถทันโลกทันสมัยสอดคล้องกับสภาพแวดล้อมและกติกาใหม่ของสังคมได้

ประเทศไทยได้รับผลกระทบจากการเปลี่ยนแปลงนี้ด้วยเช่นกัน วิฤติเศรษฐกิจที่เป็นผลมาจากการดำเนินนโยบายเปิดเสรีทางการเงิน การเร่งขยายการพัฒนาทางเศรษฐกิจอย่างไม่ระมัดระวังของทั้งภาครัฐและภาคเอกชน การขาดกลไกควบคุมตรวจสอบที่มีประสิทธิภาพของฝ่ายภาครัฐเป็นสาเหตุให้เกิดภาวะเศรษฐกิจแบบฟองสบู่ จนนำไปสู่ความเสียหายทางเศรษฐกิจของประเทศ

นอกจากนั้นกระแสประชาธิปไตย ซึ่งถือว่า ประชาชนเป็นเจ้าของประเทศ เป็นผู้ใช้อำนาจในการปกครองเพื่อประโยชน์สุขของประชาชนเอง นับเป็นสาเหตุอีกประการหนึ่งที่คอยกระตุ้นให้หน่วยงานทั้งหลายของรัฐพยายามปรับปรุงงานให้มีประสิทธิภาพยิ่งขึ้น เพื่อให้ประชาชนเกิดความสุขและสะดวกสบาย

ประกอบกับการขยายตัวของภาครัฐที่มีขนาดใหญ่ขึ้นมาโดยตลอด ทำให้การปฏิบัติงานของภาครัฐไม่คล่องตัว ไม่สามารถปรับตัวให้รับการเปลี่ยนแปลงที่เกิดขึ้น ปัญหาด้านประสิทธิภาพในการปฏิบัติงานก็เกิดขึ้น เนื่องจาก ส่วนราชการมีขนาดใหญ่ขึ้น งานและคนย่อมเพิ่มจำนวนมากขึ้นตามไปด้วย เป็นผลให้เกิดความยุ่งยากในการปฏิบัติงาน หากไม่มีการปรับปรุงให้ดีขึ้น จะทำให้การปฏิบัติงานเป็นไปอย่างเชื่องช้าและสิ้นเปลืองทรัพยากร รวมทั้งการกำกับดูแลที่ไม่ทั่วถึง การเกิดปัญหาคอร์รัปชัน และข้อจำกัดด้านงบประมาณ สาเหตุดังกล่าวส่งผลต่อความเชื่อและศรัทธาของประชาชนทั้งในประเทศและระดับโลกที่มีต่อภาครัฐของไทย ผลกระทบดังกล่าวทำให้ต้องปรับเปลี่ยนการบริหารจัดการเพื่อรับสภาพการแข่งขันที่รุนแรงยิ่งขึ้น การปฏิรูประบบราชการ

และการบริหารภาครัฐจึงเกิดขึ้น เพื่อปรับปรุงแก้ไขให้ภาครัฐมีคุณภาพ ประสิทธิภาพ ประสิทธิผล เพื่อดึงความเชื่อมั่นของประชาชนที่มีต่อภาครัฐกลับมา

การปฏิรูประบบราชการเป็นการเปลี่ยนแปลงครั้งใหม่อีกครั้งหนึ่งของระบบราชการไทย สำนักงานคณะกรรมการข้าราชการพลเรือน เป็นหน่วยงานที่เป็นผู้รับผิดชอบและผลักดันเรื่อง การปฏิรูประบบราชการได้ระบุดำเนินการประสงค์ของการปฏิรูปไว้ดังนี้

- 1) เพื่อให้ราชการเป็นกลไกและเครื่องมือที่มีประสิทธิภาพของรัฐบาล
- 2) เพื่อเสริมสร้างสมรรถนะของประเทศในการแข่งขันระดับเวทีโลก
- 3) เพื่อสร้างความโปร่งใส ความตรงไปตรงมา ในการปฏิบัติราชการ
- 4) เพื่อให้ราชการประกอบด้วยเจ้าหน้าที่ซึ่งมีความสามารถ
- 5) เพื่อสร้างวัฒนธรรมและคุณค่าใหม่ในวงราชการ

โดยการปฏิรูปจะมีการปรับเปลี่ยนบทบาท ภารกิจ และวิธีการบริหารงานภาครัฐ ระบบงบประมาณการเงินและพัสดุ ระบบบริหารบุคคล กฎหมาย และวัฒนธรรมและค่านิยมของ เจ้าหน้าที่ของรัฐ เพื่อให้สมรรถนะของระบบราชการสูงขึ้นและสามารถแข่งขันได้ในระดับโลก

ใน ปี 2546 เป็นช่วงที่สองของการปฏิรูประบบราชการ คณะกรรมการพัฒนาระบบราชการ (ก.พ.ร.) ได้เสนอแผนยุทธศาสตร์การพัฒนาระบบราชการไทย (พ.ศ. 2546 - 2550) โดยยึดหลัก การบริหารราชการเพื่อประโยชน์สุขของประชาชน โดยต้องใช้วิธีการบริหารกิจการ บ้านเมืองที่ดี สำนักงาน ก.พ.ร. ได้กำหนดวิสัยทัศน์ของการพัฒนาระบบราชการในช่วงที่สองนี้ว่า “พัฒนาระบบราชการไทยให้มีความเป็นเลิศ สามารถรองรับกับการพัฒนาประเทศในยุคโลกาภิวัตน์ โดยยึดหลักการบริหารกิจการบ้านเมืองที่ดี และประโยชน์สุขของประชาชน” ซึ่งประกอบไปด้วย 7 ยุทธศาสตร์ ดังนี้

- 1) การปรับเปลี่ยนกระบวนการและวิธีการทำงาน
- 2) การปรับปรุงโครงสร้างการบริหารราชการแผ่นดิน
- 3) การรื้อปรับระบบการเงินและงบประมาณ
- 4) การสร้างระบบบริหารงานบุคคลและค่าตอบแทนใหม่
- 5) การปรับเปลี่ยนกระบวนการทัศน์ วัฒนธรรม และค่านิยม
- 6) การเสริมสร้างระบบราชการให้ทันสมัย
- 7) การเปิดระบบราชการให้ประชาชนเข้ามามีส่วนร่วม

ในเรื่องของการบริหารจัดการ การพัฒนาระบบราชการนั้นจะปรับระบบและกลไกการบริหารจัดการภาครัฐให้เป็นการบริหารโดยมุ่งผลสัมฤทธิ์ (Result Base Management System) มีหลักสำคัญคือ การวัดผลลัพธ์ของงานเทียบกับต้นทุน และใช้ผลลัพธ์ของงานเป็นเครื่องมือ ในการสร้างความรับผิดชอบ ตอบแทนผลการดำเนินงานอย่างเป็นธรรม เพื่อสร้างวัฒนธรรมในการทำงานที่มุ่งผลสัมฤทธิ์ให้เกิดขึ้นในราชการ

การปรับปรุงกลไก กฎเกณฑ์และวิธีการทำงานนั้นจะต้องมีตัวชี้วัดผลการดำเนินงานทั้งในระดับองค์กรและระดับบุคคล เพื่อเป็นเครื่องมือสำหรับระบบการบริหารและระบบงบประมาณที่มุ่งผลสัมฤทธิ์ มีระบบการรายงานผลที่ดีเพื่อเปิดเผยข้อมูลต่อสาธารณะอย่างต่อเนื่อง เพื่อส่งเสริมความร่วมมือที่ีระหว่างราชการและส่วนอื่นๆ ของสังคมตามหลักประชาธิปไตยและธรรมาภิบาล (Good Governance)

ธรรมาภิบาลเป็นแนวทางหนึ่งที่ภาครัฐนำมาใช้เพื่อพัฒนาระบบราชการและการบริหารภาครัฐให้เกิด ประสิทธิภาพ มีความโปร่งใส และเรียกความเชื่อมั่นของภาครัฐ แนวคิดนี้ได้รับความสนใจอย่างมากในสังคมโลก โดยที่ The International Bank for Reconstruction and Development : IBRD หรือ World Bank ได้ริเริ่มนำแนวความคิดนี้มาใช้ในการกำหนดเป็นนโยบายการให้กู้เงินสำหรับประเทศสมาชิก เพื่อป้องกันการดำเนินงานที่ไม่มีประสิทธิภาพ การคอร์รัปชัน โดยมุ่งเน้นที่ความเชื่อมั่น โปร่งใส และความรับผิดชอบในการดำเนินงานของรัฐบาล ซึ่งแนวความคิดนี้ได้แพร่หลายไปยังองค์กรต่างๆ ไม่ว่าจะเป็น The Asian Development Bank : ADB United Nations Development Programme : UNDP และ องค์การการเงินระหว่างประเทศ หรือ International Monetary Fund : IMF

IMF นับเป็นองค์กรที่มีบทบาทอย่างมากในประเทศไทยในช่วงเกือบ 10 ปีที่ผ่านมา คือช่วงที่ประเทศไทยประสบภาวะวิกฤติทางเศรษฐกิจ ไทยได้ขอรับความช่วยเหลือจาก IMF ทำให้กระแสธรรมาภิบาลเกิดขึ้นในประเทศไทย และมีการนำแนวคิดนี้มาอภิปรายกันอย่างกว้างขวางในเรื่องของความหมาย แนวทางของการบริหารจัดการที่ดี ที่เหมาะสมกับสังคมไทยอย่างกว้างขวางจนเป็นแนวคิดที่เป็นที่ยอมรับทั้งในภาครัฐและภาคเอกชน

รัฐบาลจึงได้นำหลักการของธรรมาภิบาลออกเป็นระเบียบเพื่อให้ส่วนราชการนำไปปฏิบัติชื่อว่า ระเบียบสำนักนายกรัฐมนตรีว่าด้วยการสร้างระบบบริหารกิจการบ้านเมืองและสังคมที่ดี พ.ศ. 2542 เพื่อให้หน่วยงานของรัฐนำไปปฏิบัติและเป็นแกนนำในการพัฒนาและส่งเสริมหลักธรรมาภิบาลให้เกิดขึ้นในสังคมไทย

ระเบียบสำนักนายกรัฐมนตรีว่าด้วยการสร้างระบบบริหารกิจการบ้านเมืองและสังคมที่ดี พ.ศ. 2542 ดังกล่าวมุ่งเน้นให้หน่วยงานของรัฐดำเนินงานตามภาระหน้าที่โดยยึดหลักพื้นฐาน 6 ประการ ได้แก่ หลักนิติธรรม หลักคุณธรรม หลักความโปร่งใส หลักความมีส่วนร่วม หลักความรับผิดชอบ และหลักความคุ้มค่า

จากระเบียบดังกล่าวฯ ก็ได้มีการพัฒนาต่อในช่วงที่สองของการปฏิรูประบบราชการ โดยการประกาศใช้พระราชกฤษฎีกาว่าด้วย หลักเกณฑ์และวิธีการบริหารกิจการบ้านเมืองที่ดี พ.ศ. 2546 เพื่อให้การปฏิบัติงานของส่วนราชการตอบสนองต่อการพัฒนาประเทศและให้บริการแก่ประชาชนได้อย่างมีประสิทธิภาพมากยิ่งขึ้น ซึ่งการบริหารราชการและการปฏิบัติหน้าที่ของส่วนราชการ ต้องใช้วิธีบริหารกิจการบ้านเมืองที่ดีเพื่อให้การบริหารราชการแผ่นดินเป็นไปเพื่อประโยชน์สุขของประชาชน เกิดผล สัมฤทธิ์ต่อภารกิจของภาครัฐ มีประสิทธิภาพ เกิดความคุ้มค่าในเชิงภารกิจของรัฐ ลดขั้นตอนการปฏิบัติงานที่เกินความจำเป็น และประชาชนได้รับการอำนวยความสะดวก

ความสะดวก และได้รับการตอบสนองความต้องการ รวมทั้งมีการประเมินผลการปฏิบัติงานอย่างสม่ำเสมอ และได้ประกาศในราชกิจจานุเบกษา เมื่อวันที่ 9 ตุลาคม 2546 ถึงแม้ว่าภาครัฐได้มีการประกาศใช้พระราชกฤษฎีกาฯ ดังกล่าวแล้ว ถ้ามองในแง่ของระบบการบริหารงานและการปฏิบัติงานแล้ว พระราชกฤษฎีกาก็น่าจะเป็นเสมือนแนวทางในการดำเนินการเท่านั้น ซึ่งส่วนราชการต้องนำมาปรับใช้ให้เหมาะสมกับหน่วยงานของตน

ดังนั้น การสร้างธรรมาภิบาลที่เป็นนามธรรมให้เป็นรูปธรรมนั้นจะต้องมีกระบวนการอย่างไร ปัจจัยที่จะเสริมสร้างให้เกิดธรรมาภิบาลที่เหมาะสม และปัญหาอุปสรรคของหน่วยงานมีอะไรบ้าง การดำเนินงานของหน่วยงานราชการส่วนใหญ่ยังขาดมาตรฐานที่จะเป็นตัวกำหนดว่าหน่วยงานมีธรรมาภิบาลที่เพียงพอหรือไม่ และยังต้องมีการปรับปรุงอีกหรือไม่ อย่างไร ซึ่งหน่วยงานสามารถนำมาพัฒนาให้เป็นเครื่องมือในการประเมินตนเองของหน่วยงาน ผู้บริหาร และผู้ปฏิบัติงาน ต่อไป

ทั้งนี้ นับตั้งแต่การประกาศใช้ระเบียบสำนักนายกรัฐมนตรีว่าด้วยการสร้างระบบบริหารกิจการบ้านเมืองและสังคมที่ดี พ.ศ. 2542 จนถึงการประกาศใช้พระราชกฤษฎีกาว่าด้วยหลักเกณฑ์และวิธีการบริหารกิจการบ้านเมืองที่ดี พ.ศ. 2546 ประเทศไทยได้มีรัฐบาลเข้ามาบริหารประเทศหลายคณะด้วยกัน ได้แก่ รัฐบาลของนายชวน หลีกภัย นายบรรหาร ศิลปอาชา พลเอกชวลิต ยงใจยุทธ และ พ.ต.ท. ทักษิณ ชินวัตร ซึ่งหากพิจารณานโยบายที่เกี่ยวข้องกับธรรมาภิบาลของแต่ละรัฐบาลจะพบว่ายังไม่มีประเด็นเด่นชัด และขาดการสนับสนุน ส่งเสริมอย่างจริงจังและต่อเนื่อง จนกระทั่งเมื่อวันที่ 19 กันยายน 2549 ได้เกิดเหตุการณ์ทางการเมือง โดยคณะปฏิรูปการปกครองในระบอบประชาธิปไตยอันมีพระมหากษัตริย์ทรงเป็นประมุข (คปค.) ได้ปฏิรูปการปกครอง โดยได้ชี้แจงเหตุผล ดังนี้ (คณะปฏิรูปการปกครองในระบอบประชาธิปไตยอันมีพระมหากษัตริย์ทรงเป็นประมุข, 2549)

ด้วยเป็นที่ปรากฏความชัดเจนว่า การบริหารราชการแผ่นดินโดยรัฐบาลรักษาการปัจจุบันได้ก่อให้เกิดปัญหาความขัดแย้ง แบ่งฝ่ายสลายความไว้วางใจกันของชนในชาติอย่างไม่เคยปรากฏมาก่อนในประวัติศาสตร์ชาติไทย ต่างฝ่ายมุ่งหวังเอาชนะด้วยวิธีการหลากหลายรูปแบบและมีแนวโน้มวันจะทวีความรุนแรง โดยประชาชนส่วนใหญ่เคลือบแคลงสงสัยการบริหารราชการแผ่นดิน อันส่งผลไปทางทุจริตประพฤติมิชอบอย่างกว้างขวาง หน่วยงานองค์กรอิสระ ถูกครอบงำทางการเมืองไม่สามารถสนองตอบเจตนารมณ์ตามที่ได้บัญญัติไว้ในรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย ทำให้การดำเนินกิจการทางการเมืองเกิดปัญหา และอุปสรรคหลายประการ ตลอดจนการหมิ่นเหม่ต่อพระบรมเดชานุภาพแห่งองค์พระมหากษัตริย์ ซึ่งเป็นที่เคารพเทิดทูนของประชาชนชาวไทยแม้หลายภาคส่วนของสังคมจะพยายามประนีประนอมคลี่คลายสถานการณ์มาโดยต่อเนื่องแล้ว แต่ก็ไม่สามารถที่จะทำให้สถานการณ์ความขัดแย้งยุติลงได้ ดังนั้น คณะปฏิรูปการปกครองในระบอบประชาธิปไตยอันมีพระมหากษัตริย์ทรงเป็นประมุข ซึ่ง

ประกอบด้วยผู้บัญชาการเหล่าทัพ ผู้บัญชาการสำนักงานตำรวจแห่งชาติ จึงมีความจำเป็นต้องยึดอำนาจการบริหารแผ่นดินตั้งแต่บัดนี้เป็นต้นไป โดยคณะปฏิรูปการปกครองในระบอบประชาธิปไตยอันมีพระมหากษัตริย์ทรงเป็นประมุข ขอยืนยันว่า ไม่มีเจตนาเข้ามาเป็นผู้บริหารราชการแผ่นดินเสียเอง แต่จะคืนอำนาจการบริหารนั้นให้กับปวงชนชาวไทยโดยเร็ว

จากเหตุการณ์ดังกล่าวแสดงให้เห็นว่า รัฐบาลยังบริหารประเทศโดยที่ละเลยหลักธรรมาภิบาล เมื่อผู้ที่กำหนดนโยบายในการบริหารประเทศละเลยหลักธรรมาภิบาล ก็เกิดข้อสงสัยตามมาว่า การบริหารประเทศดังกล่าวจะส่งผลกระทบอย่างไรกับธรรมาภิบาลในหน่วยงานราชการที่เป็นผู้รับนโยบายจากรัฐบาลมาปฏิบัติ โดยเฉพาะอย่างยิ่งหน่วยงานที่มีความใกล้ชิดกับศูนย์กลางการบริหารราชการแผ่นดิน อีกทั้งผู้วิจัยคาดการณ์ว่าประเด็นเรื่องธรรมาภิบาลยังเป็นเรื่องที่มีความสำคัญต่อการบริหารประเทศในอนาคต

หน่วยงานที่ใช้ในการศึกษาครั้งนี้ คือ สำนักงานปลัดสำนักนายกรัฐมนตรี เป็นหน่วยงานระดับกรมภายใต้สังกัดสำนักนายกรัฐมนตรีที่มีบทบาทแตกต่างจากสำนักงานปลัดของกระทรวงอื่นๆ เนื่องจาก สำนักงานปลัดสำนักนายกรัฐมนตรีมีหน้าที่หลักโดยรวมคือ เป็นสำนักงานสำหรับรับคำสั่งของนายกรัฐมนตรีและคณะรัฐมนตรี ที่สั่งการในการบริหารราชการแผ่นดิน เริ่มจัดตั้งครั้งแรกเมื่อวันที่ 9 ธันวาคม 2476 ตามพระราชบัญญัติปรับปรุงกระทรวง ทบวง กรม พ.ศ. 2476 การปฏิรูประบอบราชการและการบริหารภาครัฐได้สร้างความเปลี่ยนแปลงให้กับสำนักงานปลัดสำนักนายกรัฐมนตรี ทั้งในเรื่องโครงสร้างและภารกิจ โดยสำนักงานปลัดสำนักนายกรัฐมนตรีมีภารกิจเกี่ยวกับราชการประจำทั่วไปของนายกรัฐมนตรี และสำนักนายกรัฐมนตรี การติดตามและประเมินผลการปฏิบัติราชการ การปฏิบัติการกิจพิเศษ และราชการที่คณะรัฐมนตรีมิได้กำหนดให้เป็นหน้าที่ของกรมใดกรมหนึ่งในสังกัดสำนักนายกรัฐมนตรีโดยเฉพาะ รวมทั้งกำกับและเร่งรัดการปฏิบัติราชการของส่วนราชการและรัฐวิสาหกิจในสังกัดสำนักนายกรัฐมนตรีให้เป็นไปตามนโยบาย แนวทาง และแผนการปฏิบัติราชการของสำนักนายกรัฐมนตรี ยกเว้นราชการของส่วนราชการที่อยู่ในบังคับบัญชาขึ้นตรงต่อนายกรัฐมนตรี

เนื่องจากสำนักงานปลัดนายกรัฐมนตรีเป็นจุดเริ่มต้นของภารกิจใหม่ๆ ตามนโยบายรัฐบาล หากมีการนำหลักธรรมาภิบาลมาใช้ให้เกิดประโยชน์อย่างเป็นรูปธรรม ก็จะทำให้เกิดประสิทธิภาพและประสิทธิผลกับการปฏิบัติงานในแต่ละภารกิจที่ได้รับมอบหมายจากรัฐบาล ด้วยเหตุนี้ ผู้วิจัยจึงศึกษาพัฒนาตัวชี้วัดธรรมาภิบาลเพื่อนำมาประเมินสำนักงานปลัดสำนักนายกรัฐมนตรี อันจะทำให้ได้ทราบความพร้อมในการปฏิบัติงานซึ่งจะเป็นประโยชน์ต่อการบริหารงานของสำนักงานปลัดสำนักนายกรัฐมนตรี

1.2 วัตถุประสงค์ของการวิจัย

1.2.1 เพื่อสำรวจความคิดเห็นของข้าราชการระดับปฏิบัติเกี่ยวกับธรรมาภิบาลในสำนักงานปลัดสำนักนายกรัฐมนตรี

1.2.2 เพื่อศึกษาพัฒนาตัวชี้วัดธรรมาภิบาล (Good Governance Indicators) ของสำนักงานปลัดสำนักนายกรัฐมนตรี

1.2.3 เพื่อเสนอแนะแนวทางในการสร้างธรรมาภิบาลในสำนักงานปลัดสำนักนายกรัฐมนตรี

1.3 ประโยชน์ที่คาดว่าจะได้รับ

1.3.1 ได้แนวทางการจัดทำตัวชี้วัดธรรมาภิบาล (Good Governance Indicators) ของสำนักงานปลัดสำนักนายกรัฐมนตรี

1.3.2 ผู้บริหารและผู้ที่เกี่ยวข้องสามารถนำผลการศึกษาไปใช้เป็นแนวทางในการดำเนินนโยบาย ส่งเสริม สนับสนุน และปรับปรุงหน่วยงานให้มีคุณภาพและประสิทธิภาพตามหลักธรรมาภิบาลมากยิ่งขึ้น

1.4 ขอบเขตและข้อจำกัดของการวิจัย

การวิจัยครั้งนี้มุ่งศึกษาธรรมาภิบาลในสำนักงานปลัดสำนักนายกรัฐมนตรี เนื่องจากการนำธรรมาภิบาลไปใช้นั้นจะต้องมีการปรับใช้ให้เหมาะสมกับหน่วยงานนั้นๆ ผู้วิจัยจึงเลือกที่จะทำการศึกษาวิจัยสำนักงานปลัดสำนักนายกรัฐมนตรี เนื่องจากสำนักงานปลัดสำนักนายกรัฐมนตรีเป็นหน่วยงานกลางที่มีภารกิจเกี่ยวกับราชการประจำทั่วไปของนายกรัฐมนตรี และสำนักนายกรัฐมนตรี การติดตามและประเมินผลการปฏิบัติราชการ การปฏิบัติภารกิจพิเศษ และราชการที่คณะรัฐมนตรีมิได้กำหนดให้เป็นหน้าที่ของกรมใดกรมหนึ่งในสังกัดสำนักนายกรัฐมนตรีโดยเฉพาะ รวมทั้งกำกับและเร่งรัดการปฏิบัติราชการของส่วนราชการและรัฐวิสาหกิจในสังกัดสำนักนายกรัฐมนตรีให้เป็นไปตามนโยบาย แนวทาง และแผนการปฏิบัติราชการของสำนักนายกรัฐมนตรี ยกเว้นราชการของส่วนราชการที่อยู่ในบังคับบัญชาขึ้นตรงต่อนายกรัฐมนตรี อีกทั้งยังเป็นหน่วยงานที่มีพันธกิจสำคัญประการหนึ่ง คือ เร่งพัฒนา ปรับปรุงระบบการบริหาร และการพัฒนาบุคลากร เพื่อมุ่งสู่การเป็นองค์กรผู้นำการเปลี่ยนแปลงตามหลักการบริหารกิจการบ้านเมืองที่ดี (ธรรมาภิบาล) สนองตอบต่อยุทธศาสตร์การพัฒนาประเทศ กลุ่มตัวอย่างคือ ข้าราชการในสำนักงานปลัดสำนักนายกรัฐมนตรี

1.5 นิยามศัพท์

ความหมายของหลักธรรมาภิบาล ทั้ง 6 ด้าน มีดังนี้

หลักนิติธรรม หมายถึง การตรากฎหมาย คำสั่ง และระเบียบกลางที่ถูกต้อง เป็นธรรม การบังคับให้เป็นไปตามกฎหมาย โดยคำนึงสิทธิ เสรีภาพ ความยุติธรรมของบุคลากรและประชาชน มีระบบลงโทษที่เหมาะสม

หลักคุณธรรม หมายถึง การยึดมั่นในความถูกต้องดีงาม ปฏิบัติตามวินัยและจรรยาบรรณ ข้าราชการ การส่งเสริมให้เกิดการพัฒนาตนเองให้มีความซื่อสัตย์ สุจริต จริใจ ชยัน และอดทน

หลักความโปร่งใส หมายถึง การทำงานที่เปิดเผยและตรวจสอบได้ สาธารณชนมีโอกาสรับรู้นโยบายและการดำเนินการต่างๆ ของหน่วยงาน สามารถตรวจสอบการบริหารงานและติดตามผลได้ รวมทั้งสามารถเข้าถึงและได้รับข้อมูลข่าวสารอย่างเสรี

หลักการมีส่วนร่วม หมายถึง การเปิดโอกาสให้บุคลากรและประชาชนมีส่วนร่วมรับรู้ และมีส่วนเกี่ยวข้องกับกระบวนการในการตัดสินใจปัญหาสำคัญ ๆ มีการแลกเปลี่ยนข้อมูลและรับฟังความคิดเห็นซึ่งกันและกัน

หลักความรับผิดชอบ หมายถึง ความสำนึกในความรับผิดชอบต่อการปฏิบัติงานของหน่วยงาน มีการวางแผนเป้าหมายที่ชัดเจน มีการติดตามประเมินผลการทำงาน ส่งเสริมให้ข้าราชการมีความรับผิดชอบต่อภารกิจและสังคมกระตือรือร้นในการแก้ปัญหา และกล้าที่จะยอมรับผลดีและผลเสียจากการกระทำของตน

หลักความคุ้มค่า หมายถึง การบริหารจัดการและใช้ทรัพยากรที่มีจำกัดเพื่อให้เกิดประโยชน์สูงสุดแก่ส่วนรวม คำนึงถึงความประหยัด ความคุ้มค่าในเชิงงบประมาณ บุคลากร และเวลา รวมทั้งคำนึงถึงประสิทธิภาพและประสิทธิผลของหน่วยงาน

1.6 สรุป

การบริหารงานที่ขาดธรรมาภิบาลส่งผลกระทบต่างๆ มากมาย ไม่ว่าจะเป็นวิกฤติเศรษฐกิจ ปัญหาการขาดความเชื่อมั่นของประชาชนต่อภาครัฐ จนถึงการปฏิรูปการปกครองโดยคณะปฏิรูปการปกครองในระบอบประชาธิปไตยอันมีพระมหากษัตริย์ทรงเป็นประมุข ซึ่งธรรมาภิบาลเป็นแนวคิดหนึ่งที่นักวิชาการเห็นว่า จะช่วยพัฒนาปรับปรุงการบริหารราชการให้เกิดประสิทธิภาพและประสิทธิผล เพื่อป้องกันวิกฤติต่างๆ ที่จะเกิดขึ้นในอนาคต

เนื่องจากสำนักงานปลัดสำนักนายกรัฐมนตรีเป็นหน่วยงานที่เป็นจุดเริ่มต้นของภารกิจใหม่ ๆ ตามนโยบายรัฐบาล และปฏิบัติงานใกล้ชิดกับศูนย์กลางในการบริหารราชการแผ่นดิน หากมีการนำหลักธรรมาภิบาลมาใช้ให้เกิดประโยชน์อย่างเป็นรูปธรรม ก็จะทำให้เกิดประสิทธิภาพ และประสิทธิผลกับการปฏิบัติงานในแต่ละภารกิจที่ได้รับมอบหมายจากรัฐบาล ด้วยเหตุนี้ ผู้วิจัยจึง

สนใจศึกษาธรรมาภิบาลในสำนักงานปลัดสำนักนายกรัฐมนตรีว่าการดำเนินการมากน้อยเพียงไร รวมทั้ง การศึกษาพัฒนาตัวชี้วัดธรรมาภิบาลสำหรับสำนักงานปลัดสำนักนายกรัฐมนตรี ซึ่งจะเป็น การสร้างมาตรฐานในการประเมินการปฏิบัติงานของสำนักงานปลัดสำนักนายกรัฐมนตรีตามหลัก ธรรมาภิบาล และได้ข้อมูลที่เป็นประโยชน์ต่อการบริหารงานของสำนักงานปลัดสำนักนายกรัฐมนตรี